

UTDRAG AV STATSMINISTER KÅRE WILLOCHS FOREDRAG PÅ
ØRLANDET (YRJARHALLEN) TIRSDAG 6. AUGUST KL. 1130

UNGDOM OG SYSSELSETTING

Alle burde kunne glede seg over den positive utviklingen på arbeidsmarkedet. Antallet sysselsatte er høyere enn noen gang, - og har nå passert 2 millioner. Samtidig er det 14600 færre arbeidsledige enn på samme tid ifjor.

Men måtte regne med at den registrerte arbeidsledigheten ville stige fra juni til juli. Det har den nemlig gjort i alle år fra og med 1980. Det henger bl.a. sammen med at det alltid tar tid å skaffe arbeid til unge som forlater skolen. Likevel har altså både Arbeiderpartiets leder og dets talsmann for økonomiske spørsmål Gunnar Berge fremstilt denne normale bevegelsen som uttrykk for at ledigheten stiger igjen. Det er en helt urimelig utlegning av en normal sesongbevegelse.

Man må også være klar over at den registrerte ledigheten alltid stiger fra juli til august, av tilsvarende grunner. Slik har det vært i alle år man har oversikt over, det vil si siden meget lenge før vår regjeringstid. Derefter vil ledigheten erfaringsmessig gå klart ned fra august til september, men de tallene får vi først 30. september.

Men når det kommer nye tall 31. august, vil nok Arbeiderpartiets talspersoner likevel prøve igjen å skape inntrykk av at den sesongmessige stigningen de vil vise er noe ekstraordinært. Et bedre uttrykk for utviklingen vil man få ved å se på ledighetstallene i forhold til ifjor.

Hovedinnholdet i tallenes tale er altså markert lavere ledighet enn ifjor. Norge har nå lavere arbeidsledighet enn nesten alle andre land i den vestlige verden. Når man sammenlikner med tiden før valget i 1981 bør man være klar over to forhold: Meget tyder på at det var færre av dem som ikke hadde ordinært lønnet arbeid som meldte seg ledige den gang. Og den betydelige oppgangen i ledigheten i årene 1981-1984 satte inn før vår omlegning av politikken kunne få noen virkning. Stigningen i ledigheten skyldtes særlig at bedriftenes kapital og konkuranseevne var så sterkt svekket i 1970-årene.

Det er særlig grunn til å glede seg over reduksjonen i ungdomsarbeidsledigheten. Arbeidsledighet er alltid en ulykke for den som rammes, men det er neppe noen uenighet om at ungdomsledighet er særlig uheldig. Det kan være spesielt alvorlig å skulle starte det som skulle være den yrkesaktive del av livet med arbeidsledighet. Derfor har Regjeringen satset spesielt på å bekjempe ungdomsledigheten, med sikte på å kunne gi aktive tilbud istedenfor trygd. Og vi kan altså konstatere at dette arbeide har gitt meget positive resultater.

Det er Regjeringens klare mål at all ungdom under 20 år skal få tilbud om enten utdanning eller arbeide. Alt tyder nå på at det vil bli mulig å innfri dette målet i løpet av høsten, - for første gang etter at Arbeiderpartiregjeringen lanserte sin ungdomsgaranti i 1977. Arbeiderpartiet kom imidlertid aldri så langt som til å innfri dette løfte til ungdommen.

Arbeiderpartiet satser nå på at det skal lovfestes at all arbeidsledig ungdom under 20 år skal ha garantert rett til arbeide i offentlig virksomhet. Dette kan naturligvis høres forlokkende ut. Men etter en grundig vurdering både av Arbeiderpartiets forslag og den svenske lov som Arbeiderpartiet bygger på, er Regjeringen og stortingsflertallet kommet til at dette forslaget nok dessverre vil ha flere ulemper enn fordeler. Ulempene er mange, men den viktigste er kanskje at ordningen kan utsette og vanskeliggjøre yrkesvalget, og at de unge lett blir gående i jobber som gir liten opplæringseffekt og lite nyttig yrkeserfaring. Erfaringene fra Sverige viser bl.a. at den lovfestede garanti svekker interessen for å skaffe seg beskjeftigelse på annen måte, noe som kan bli skadelig for senere yrkesmuligheter. Det er med andre ord et farlig og passiviserende virkemiddel Arbeiderpartiet har foreslått for ungdommen.

Istedenfor å satse på en slik lovfestet garanti har vi derfor gått inn for å møte ungdomsledigheten med et en serie av arbeids- og opplæringstiltak, samtidig som den generelle økonomiske politikk legges til rette for

øket produksjon og sysselsetting i det ordinære arbeidsliv.

Opplæring er et nøkkelord i denne sammenheng, siden dette er en fremtidsrettet satsing og en langsiktig investering i det vi som nasjon trenger mest av alt i vårt arbeidsliv: kunnskap og kompetanse. En heving av kunnskaps- og kompetansenivået i samfunnet vil også støtte godt opp under bedriftenes anstrengelser for ny og lønnsom produksjon. Samtidig har det altså vist seg i praksis at dette er en politikk som også reduserer ungdomsledigheten.

Et helt avgjørende element i arbeidet for å innfri ungdomsgarantien er arbeidet for å øke antallet elevplasser i den videregående skole. Og her er det oppnådd meget gode resultater, - som resultat av et planmessig arbeide som ble satt igang straks etter regjeringsskiftet i 1981. I løpet av denne perioden er antallet elevplasser øket med ca. 35.000. Dette er ca. 17.000 elevplasser mer enn den tidligere regjering hadde regnet med å få til.

Det er lagt opp til at vi i høst får ca. 7.700 nye elevplasser ved de videregående skoler i fylkene, samtidig som vi får 230 nye plasser i private skoler og i landbrukets fagskoler. Dette betyr at antallet som ikke kommer inn i år sansynligvis blir lavere enn ifjor.

Når det likevel er et såvidt stort antall søkere til videregående skoler som ikke får plass det første året de

søker, henger det sammen med at en meget større andel av ungdommen nå ønsker videregående utdanning. Det fører til at det ennå er for mange som må vente en tid før de får plass. Men vi kan slå fast - og det er Viktig for landets fremtid - at en større andel enn noen gang før av større ungdomskull enn før, nå får videregående utdanning.

Heldigvis vil ikke en avvisning fra den videregående skole bety at vedkommende må gå ledig. Som et ledd i Regjeringens handlingsprogram for å bekjempe ungdomsledigheten, har arbeidsmarkedsetaten lagt opp et program som vil gjøre det mulig å opprette ca. 15.000 såkalte tiltaksplasser i 3. kvartal. Det betyr at det blir flere opplæringstilbud enn det antall unge som ikke får skoleplass. Det vil nok fortsatt være slik at vi ikke kan garantere at den enkelte kan få et tilbud i overenstemmelse med den enkeltes ønske. Men alle vil kunne få et konkret alternativ til arbeidsledighet.

Vi er altså i den situasjon at vi kan regne med at vi kan innfri ungdomsgarantien i Ungdomsåret 1985, - og det i et år hvor ungdomskullene når toppen i antall, for de begynner å bli mindre. Dette viser bedre enn mange ord at Regjeringen legger meget stor vekt på å bekjempe ungdomsledigheten og at arbeidet gir store resultater.

Men selv om Regjeringen er innstilt på å satse betydelige midler på spesielle arbeidsmarkedstiltak for ungdom, kan det neppe være uenighet om at det aller beste er å komme over i en situasjon hvor det ordinære

arbeidsliv har kapasitet til å ta imot de unge som ønsker arbeide etter fullført utdanning.

Ut fra nettopp dette hensyn har derfor Regjeringen hele tiden satset på en økonomisk politikk som stimulerer til vekst og ommstilling i arbeidslivet. Nå ser vi de positive resultater av denne bevisste politikk. Det er en ny fremtidstro i næringslivet og en merkbar og positiv vilje til nyetableringen og nyskapning. Ett av våre viktigste mål er å bidra til at denne utvikling kan fortsette. Det er også den mest positive politikk vi kan føre for å imøtekomme ungdommens krav på utdanning og arbeide.

Ungdommen er fremtidens Norge, - og Regjeringen tar konsekvensen av dette i hele sitt arbeide.